

УДК 332.146:330.322:005.8](477)

JEL Classification: R11, E22

DOI: <https://doi.org/10.64076/eecsr250708.18>

Кулик Д. Є.,

здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти,

Навчально-науковий інститут "Каразінська школа бізнесу", Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, м. Харків

ІНВЕСТИЦІЙНІ ПРОЄКТИ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ: АНАЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД ТА ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ

Сучасні складні умови функціонування регіонів України, зокрема напружена загальна соціально-економічна ситуація, спричинена війною, макрофінансова нестабільність та скорочення бюджетних ресурсів, обумовлюють необхідність застосування нових стратегічних підходів до визначення ідей для впровадження інвестиційних проєктів як ключового інструменту стимулювання регіонального зростання. Автор поділяє судження науковців Черничко Т.В., Лінтур І.В та Божко В.І. [4, с. 362], які наголошують на тому, що в умовах погіршення соціально-економічної стабільності, структурних трансформаційних змін економіки, територіальної диспропорційності розвитку регіонів та підвищеного навантаження на регіональні бюджети, зростає роль ефективного планування та реалізації інвестиційних проєктів і разом з тим фінансового забезпечення ініціатив регіонального розвитку. Формування та коригування цілей інвестиційних проєктів у забезпеченні соціально-економічного розвитку регіону здійснюється під впливом поточної соціально-економічної ситуації та напрямів регіональної соціально-економічної політики [4, с. 362].

За всіх цих обставин, на наш погляд, актуалізується необхідність аналітичного та прогнозного оцінювання теперішніх і майбутніх проєктних ініціатив, зокрема динаміки їхньої реалізації, пошуку ефективних механізмів фінансування та впровадження нових підходів до управління регіональним розвитком.

Відповідно до Закону України "Про засади державної регіональної політики" програмами регіонального розвитку є комплекс взаємопов'язаних цілей та заходів довготривалого характеру, що спрямовані на досягнення визначених регіональною стратегією розвитку стратегічних та оперативних

цілей, що реалізується через проекти регіонального розвитку [1]. Таким чином, програми регіонального розвитку реалізуються через інвестиційні проекти регіонального розвитку, що поєднані спільною метою програм розвитку регіону та виступають інструментами реалізації їхніх стратегій.

Дослідники Інституту громадянського суспільства А. Ткачук та Ю. Третяк зазначають, що військова агресія РФ проти України спричинила масштабні руйнування міст та сіл, знищення соціальної, транспортної та іншої інфраструктур, стала причиною соціально-демографічної та економічної криз, що обмежує майбутні соціально-економічні ініціативи [3]. За статистичними даними, в Україні в період з 2023 по 2025 р. було заплановано реалізувати близько 13808 проектів регіонального розвитку, що відносяться до різних державних та регіональних програм, серед яких є ті, які закріплено чинними урядовими постановами. Загальний бюджет проектів регіонального розвитку за той же період становив близько 1,85 трлн. грн, однак фактичне фінансове забезпечення склало 213,7 млрд. грн. Таким чином, частка загального фінансового забезпечення складає приблизно 11,5% від загального орієнтовного бюджету [5], рисунок 1.

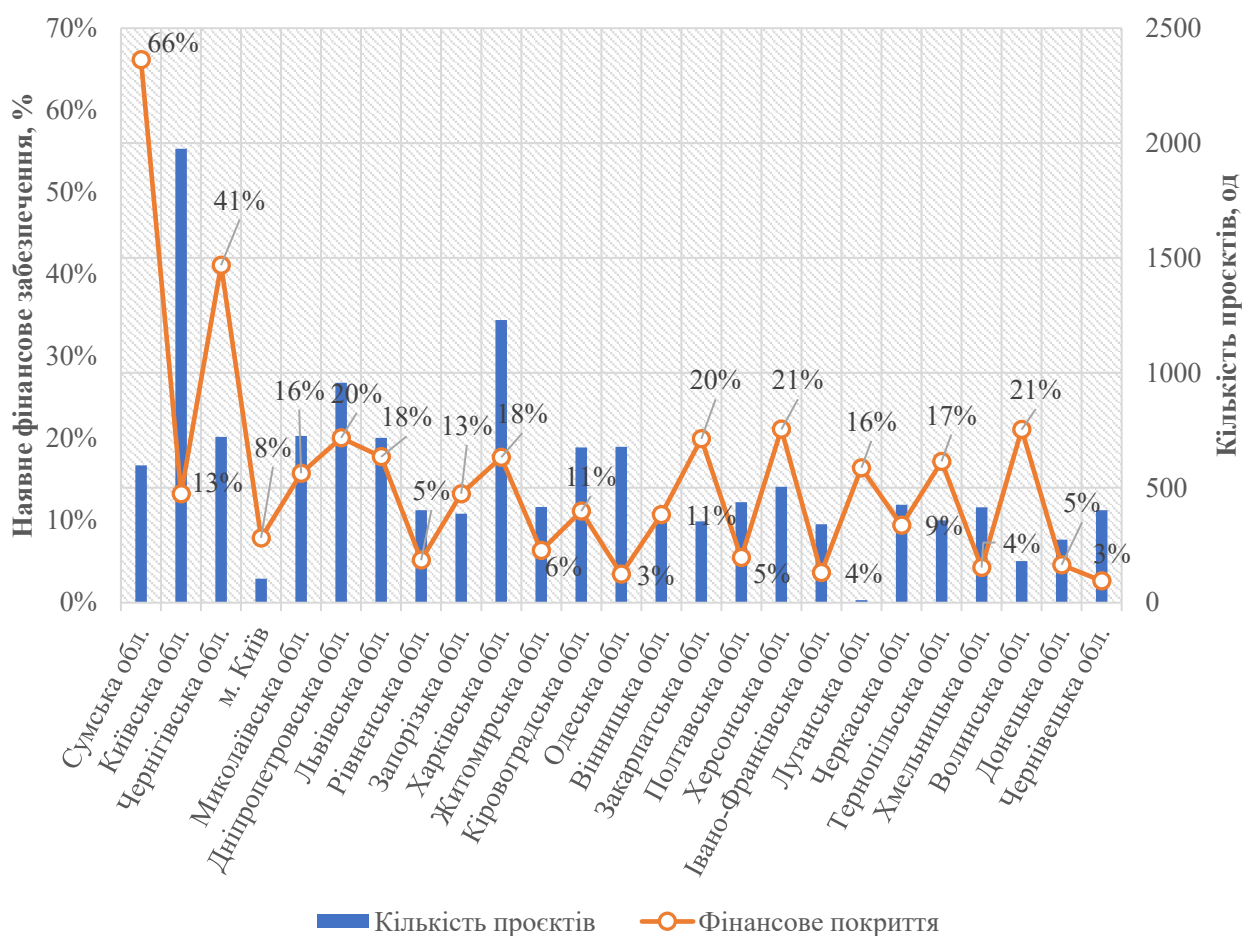

Рис. 1. Кількість інвестиційних проектів
регіонального розвитку в Україні в 2023–2025 рр.

Джерело: складено автором за даними [5].

Статистичні дані свідчать, що в більшості регіонів загальний рівень фінансового забезпечення не перевищує 25%, а в окремих випадках: в Одеській, Чернівецькій, Івано-Франківській областях – не досягає навіть 5%. Автор зазначає, що наявний дисбаланс між потребами у фінансовому забезпеченні та реальними обсягами коштів, які було спрямовано на інвестиційні проекти регіонального розвитку, свідчить про наявність значного дефіциту ресурсного забезпечення.

На сьогодні з-поміж 13 808 проектів регіонального розвитку в Україні – 4477 мають фактичне фінансове забезпечення, таблиця 1.

Таблиця 1

**Розподіл інвестиційних проектів відновлення та розвитку
за джерелами їх фінансування в Україні у 2023–2025 рр.**

Джерело фінансування	Кількість проектів, од.	Загальний орієнтовний бюджет		Фактичне фінансування у структурі загального бюджету	
		млрд. грн	у %	млрд. грн	у %
Державний бюджет	2920	306,484	53,9%	99,0599	46,4%
Приватні кошти	155	25,471	4,5%	18,0798	8,5%
Міжнародні організації	45	81,176	14,3%	28,8314	13,5%
Іноземні кошти	85	31,119	5,4%	26,629	12,5%
Місцевий бюджет	1272	124,509	21,9%	41,097	19,2%
Всього	4477	568,759	100%	213,697	100%

Джерело: складено автором за даними [5].

Відповідно до статистичних даних загальний орієнтований бюджет більшості інвестиційних проектів регіонального розвитку було заплановано за рахунок державного – 53,9% та місцевих – 21,9% бюджетів. Зазначена структура джерел фінансування свідчить про високу залежність регіональних ініціатив від державних та місцевих бюджетних ресурсів, що, з одного боку, забезпечує базову стабільність реалізації проектів регіонального розвитку, але з іншого — обмежує можливості щодо масштабування та диверсифікації проектного портфеля. Низька частка приватних інвестицій (4,5%) і міжнародної допомоги (19,7%) указує на недостатній рівень розвитку партнерських механізмів, зокрема державно-приватного партнерства, а також на потребу в підвищенні інвестиційної

привабливості регіонів через удосконалення інституційних механізмів, зменшення регуляторних бар'єрів та залучення маркетингу територій. Автор підтримує точку зору науковця Луценко А.О [2, с. 224], яка робить акцент на розробці нормативно-правової підтримки міжнародної технічної допомоги, оскільки її реалізація здебільшого гальмується через неврегульованість процедур, низький рівень проектної підготовки та відсутність стабільної комунікації між донорами та органами влади.

Отже, на наш погляд, особливої актуальності набуває потреба в удосконаленні підходів до стратегічного планування та реалізації проєктів регіонального розвитку. На основі отриманих результатів доцільно запропонувати низку рекомендацій, спрямованих на покращення ефективності процесу планування, прогнозування та реалізації інвестиційних проєктів:

- удосконалення системи пріоритетів фінансування з урахуванням сучасних викликів до соціально-економічного розвитку регіонів із посиленням механізму контролю за ефективністю використання коштів державного та місцевого бюджетів;

- залучення ширшого кола зацікавлених сторін за рахунок розвитку державно-приватного партнерства й активізації участі громадськості, міжнародних фондів розвитку тощо. Це дозволить залучити додаткові джерела фінансування інвестиційних проєктів, оскільки згідно з наявними аналітичними даними фінансування інвестиційних проєктів на 75,8% забезпечується коштами державного та місцевих бюджетів;

- зосередження фокусу на проєкти високої соціально-економічної ефективності, які мають мультиплікативний ефект і здатні генерувати цінність та додану вартість не лише в межах одного регіону, а й у суміжних територіях, зокрема транснаціональне та трансрегіональне співробітництво. Якравим прикладом досвіду такого співробітництва є програма трансрегіонального співробітництва в Європейському Союзі, яка є однією із складових реалізації Політики згуртованості ЄС [6]. Це відкриває нові можливості для залучення інструментів міжрегіонального співробітництва, кластеризації ініціатив та активного державно-приватного та міжнародного партнерства;

- посилення інституційного забезпечення спроможності органів місцевого самоврядування у сфері підготовки, супроводу та оцінки інвестиційних проєктів, включаючи підвищення рівня фахової експертизи, цифровізацію процесів та запровадження єдиної системи обліку й моніторингу;

- інтегрування елементів кризового планування, що включає сценарне прогнозування, оцінку ризиків та створення резервних бюджетів для гнучкого реагування на дестабілізуючі та критичні події під час упровадження проєктів регіонального розвитку.

Список використаних джерел

1. Про засади державної регіональної політики : Закон України від 05.02.2015 р. № 156-VIII : станом на 01 січня. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19> (дата звернення: 16.07.2024).
2. Луценко А.О. Сутність міжнародної технічної допомоги. Теорія та практика державного управління. 2019. № 4(67). С. 221-226.
3. Ткачук А., Третяк Ю. Про відновлення та регіональний розвиток після війни. Інститут громадянського суспільства. 2022. URL: <https://www.csi.org.ua/news/pro-vidnovlennya-ta-regionalnyj-rozvytok-pislya-vijny> (дата звернення 26.06.2025).
4. Черничко Т.В., Лінтур І.В., Божко В.І. Інвестиційні проєкти соціально-економічного розвитку в умовах децентралізації. 2023. Освіта і наука. № 2(35). С. 360-366.
5. DREAM Analytics – деталі проєктів. URL: [https://bi.dream.gov.ua/?select=Language/\[UK\]/#/projectDetails](https://bi.dream.gov.ua/?select=Language/[UK]/#/projectDetails) (дата звернення 31.05.2025).
6. Okrožnik D., Kopic P., Vodeb K. Social sustainability discourse in cohesion policy: A critical review of Interreg Europe 2021–2027. Development Policy Review. 2024. DOI: <https://doi.org/10.1111/dpr.12801> (дата звернення 20.06.2025).

УДК 658.8:004

JEL Classification: M31, D91

DOI: <https://doi.org/10.64076/eecsr250708.19>

Momotkov, I. S.,

PhD student,

Business, Trade and Logistics Department,

National Technical University "Kharkiv

Polytechnic Institute", Kharkiv

NEUROMARKETING AS A TOOL FOR MANAGING CONSUMER BEHAVIOR IN THE DIGITAL AGE

This paper explores the role of neuromarketing as a breakthrough tool in the development of marketing strategies for the next generation. Using neuroimaging and Emotion AI data, it analyses the hidden emotional reactions of consumers that traditional methods fail to capture. Particular attention is paid to the impact of neurotechnologies on creating a personalised user experience in the digital space, especially on social media, where marketing decisions must consider less obvious behavioural patterns. The paper argues that neuromarketing is a new philosophy for working with clients in a hyperconnected world, not just an analytical tool.